

LISTY

ZIMA 2025
LESNEJ PEDAGOGIKY

www.lesnapedagogika.sk • +421 45 5314 356 • info@lesnapedagogika.sk

„Už aby tu boli Vianoce...“ Takáto veta zaznela z úst viacerých našich priateľov, známych či rodiny už v polke novembra. Prekvapivo sme ju počuli skôr od dospelých ako od detí. Možno sa pod ňu podpísalo aj sychravé novembrové počasie, málo svetla, slnka a tepla. Predsa len predstava Vianoc je všeobecne spojená s iným počasím – veď asi väčšina z nás dúfa v **biele Vianoce**, počas ktorých bude doma zdobiť **voňavý stromček**, či piecť medovníčky a najmä sa tešiť, že sviatky, ktoré sú tu už o pár dní, môže stráviť v **kruhu rodiny**.

Biele Vianoce to nie je len sneh, zimné radovánky, ale aj dobrota, láska, čistota a nevinnosť, ktoré sa nám s týmito sviatkami spájajú... Kým nádielku snehu nie je v ľudskej moci zabezpečiť, upratať v práci, doma, či v sebe môže každý z nás. V takom prostredí sa nám potom bude lepšie zdobiť aj vianočný stromček. Ten pre nás lesníkov musí byť jednoznačne živý – veď pre tento účel sa na plantážach trvaloudržateľným spôsobom pestujú vianočné stromčeky – **smrek**, **borovice** a **jedličky**. Ako lesní pedagógovia samozrejme vieme ako ich rozoznať – pre zopakovanie v skratke a trošku úsmevne uvádzame jednoduché usmernenie:

smrekové ihličie pichá ako 2-dňové mužské strnisko (povedala Majka počas programu lesnej pedagogiky deťom materských škôl),

ihlice – samozrejme nie tie na štrikovanie, ale na stromoch borovíc (ako to uviedla Veronika počas prednášky o vianočných ihličnanoch pre študentov Detskej lesníckej univerzity), rastie vo zväzku,

ihlica jedle má tupé ukončenie a na spodnej strane dva biele pásiky (vedia všetci lesníci!).

Mimochodom, biela môže byť aj cukrová poleva, ktorou zdobíme medovníčky pečené s láskou pre tých najbližších a to z tradičných rodinných receptov, v ktorých nechýba liečivý (aj lesný) med.

Byť spolu doma, s blízkymi, s ľuďmi, ktorých máme radi a ktorí majú radi nás – to je zmyslom Vianoc, **byť rodina**. Aj medzi lesnými pedagógmi v rámci diskusií o hodnotách v lesnej pedagogike počas ich celoslovenského stretnutia vzišlo, že najvyššou hodnotou je pre nich práve ona – rodina.

Želáme Vám, aby sa u vás na Vianoce spojili všetky tri aspekty úvodníka zimných Listov lesnej pedagogiky – pravé zimné počasie s bielou snehovou pokrývkou a čistou domácnosťou prevoňanou živým stromčekom, pri ktorom **strávite najkrajšie sviatky v roku so svojimi najbližšími** – s Vašou rodinou.

Vaši editori: Aďa, Evka, Dáška, Majka, Majo a Veronika

LESNÁ PEDAGOGIKA NA SLOVENSKU

Jeden za všetkých – všetci za lesnú pedagogiku

Martin Čambalík, Jakub Polomský, Frederika Gablerová a Mário Hriceňák z Vojenských lesov a majetkov SR, š.p. Matej Končíř a Jakub Višňovec z Mestských lesov v Bratislave, Michal Balint, Filip Sabol a Tomáš Jenčík z Mestských lesov Košice a.s., Zuzka Čizmárová, Jakub Korytiak, Ján Gembec z Národného parku Muránska planina, Matej Pisarčík z Národného parku Slovenský raj a samostatní lesní pedagógovia Zuzka Pálffy, Daniela Bagová, Irena Mačorová a Matej Janotík.

V mene koordinátora lesnej pedagogiky Vám prajeme veľa úspechov vo Vašej práci!

Absolventi posledného kurzu lesnej pedagogiky rozšírili rodinu lesných pedagógov, **ale sú i lesní pedagógovia, ktorí postupne odchádzajú** zo svojho profesijného pracovného života na dôchodok. Lesná pedagogika bola však súčasťou nielen ich pracovného, ale častokrát i osobného života a svojou prácou obohatili životy mnohých ľudí. Dovoľte nám **poďakovať sa úžasným osobám, ktoré mnohé roky svojím prístupom, nápadmi a hlavne zanietením obohacovali a pracovali pre lesnú pedagogiku v štátnom podniku LESY Slovenskej republiky.**

Spýtali sme sa **Jarky Hatalovej a Beátky Palajovej:**

★ *Čo vám dala do života lesná pedagogika?*

Jarka: Od nadobudnutia certifikátu v roku 2005 mi lesná pedagogika dala veľké množstvo informácií, rozšírené ďalším štúdiom, zlepšila komunikačné schopnosti, rozšírila okruh ľudí, známych, ktorí oblasť lesnej pedagogiky považujú za neoddeliteľnú súčasť pozitívnej prezentácie lesníkov a lesníckych činností pre širokú verejnosť.

Beátka: Možnosť spoznať úžasných ľudí, spoločne tvoriť zážitky pre širokú škálu mladých ľudí.

★ *Kde vidíš najsilnejšiu a najslabšiu stránku lesnej pedagogiky?*

Beátka: Možnosť ovplyvniť názor človeka na prácu lesníkov, hodnoty lesa, nielen produkčné ale aj veľmi dôležité a opomenuté celospoločenské, ktoré berú ľudia ako samozrejmosť, no netušia, že je za tým práca lesníka. Slabá stránka: potreba zriadenia samostatnej funkcie, práca lesného pedagóga je len vedľajšia funkcia, čo je pre daného človeka z pracovnej stránky náročné.

★ *Čo by ste zapriali lesným pedagógom do nového roka?*

Jarka: Kolegom, aktívnym lesným pedagógom prajem veľa trpezlivosti, kreatívnych nápadov pri výkone aktivít, lepšie ocenenie práce od nadriadených zamestnancov, toleranciu, porozumenie, stabilitu v práci a samozrejme pevné zdravie! Nech sa Vám darí a dobrá nálada nech Vás neopúšťa!

Beátka: Veľa elánu, úspechov a nestrácať nádej, lebo robíte prácu, ktorá má zmysel.

Beátka a Jarka, prajeme Vám krásne a pokojné dni plné zdravia a radosti.

„LES JE PRE NÁS VEĽKÝ DAR, HOVORÍME LESU ZDAR!“

Tento výrok zaznel v rámci **Forest Café**, teda 3. dňa s lesníkom v projekte **LESU ZDAR – lesná pedagogika pre stredné školy**, ktorý koordinuje Národné lesnícke centrum s finančnou podporou **štátneho podniku Vojenské lesy a majetky SR**.

Študenti sa stretávali v útulnej atmosfére kaviarní – skutočných aj simulovaných – aby mohli nerušene **diskutovať, prezentovať vlastné názory a zároveň si dopriať priestor na oddych**. Spoločne s lesnými pedagógmi sa púšťali do aktuálnych lesníckych tém, odhaľovali fakty a mýty v lesníctve, porovnávali rôzne pohľady a **hľadali kompromisy pri aktuálnych výzvach v lesníctve a životnom prostredí**.

❄️ V diskusiách sa zreteľne ukázalo, že mladí ľudia vnímajú prírodu ako priestor, ku ktorému je potrebné pristupovať **s rešpektom a správať sa ohľaduplne** k zveri aj prostrediu.

❄️ Pri téme ťažby dreva sa dozvedeli, že sa **vyťaží menej drevnej hmoty ako je celkový bežný prírastok** v našich lesoch. Študenti zároveň poukázali na potrebu rovnováhy – medzi výrubom a výsadbou, medzi využívaním zdrojov a ich obnovou.

❄️ Spoločné debaty sa dotkli aj každodenných rozhodnutí, ktoré majú dopad na životné prostredie. Študenti sa zamýšľali nad tým, **čo je ekologickejšie, zdravšie a udržateľnejšie** – či už išlo o výber vianočného stromčeka, spôsob oddychu, spotrebu vody alebo materiály, ktoré používajú v domácnosti.

❄️ V rámci osobnej angažovanosti na zlepšenie životného prostredia v okolí uviedli potrebu šetriť energiami, využívať swap oblečenia a triediť odpad, prezentovali aj návrh pre školy, ktoré by sa mali zapojiť do Zelených škôl.

Diskusie napokon vyústili do tvorivých výstupov, v ktorých študenti uplatnili aj svoje umelecké a grafické zručnosti. Na papieri tak vznikli vizuálne nápadité odkazy pre les a ľudí, ktorí sa oň starajú.

Nechýbali medzi nimi ani povzbudivé mottá:

„Bud' lesník, bud' super!“

„Chránime les, les chráni nás!“

„Les je pre nás veľký dar, hovoríme LESU ZDAR!“

Potešilo i vystihnutie atmosféry básňou:

**Dneska sme sa dozvedeli,
pobyt v lese sranda vie byť,
kávu, koláč sme si dali,
pekne sme si pokecali.
Za všetko vám ďakujeme,
LESU ZDAR! vám poprajeme.**

- Výroba a predaj certifikovaného dreva
- Výroba a predaj lesnej biomasy a lesnej štiepky
- Výroba a predaj zveriny
- Poskytovanie služieb v lesníctve a poľovníctve

SLOVENSKÉ STROMČEKY – VIANOCE V ZNAMENÍ UDRŽATEĽNOSTI

Vianočné stromčeky od štátneho podniku LESY Slovenskej republiky sú symbolom Vianoc z lesa – spájajú tradíciu, slovenský pôvod a úctu k prírode. Prinášajú do slovenských domácností živé vianočné stromčeky s dôrazom na pôvod a udržateľnosť. Okrem vianočných stromčekov ponúka podnik aj ozdobnú čečinu, obľúbený prírodný materiál na výrobu adventných vencov a sviatočných dekorácií.

Vianočný stromček je produkt s nižšou uhlíkovou stopou ako dovezené či umelé alternatívy. Podporuje prácu lesníkov, rozvoj regiónov a zároveň prináša domácnostiam kus prírody vypestovaný alebo získaný s rešpektom k lesu.

Krásna jedlička je ozdobou **Centrálneho príjmu Detskej fakultnej nemocnice v Banskej Bystrici**, ktorú 1. 12. 2025 priniesli lesní pedagógovia Národného lesníckeho centra a lesníci z Mestských lesov v Banskej Bystrici. Veríme, že jedlička bude robiť radosť všetkým malým pacientom a ich rodičom v nemocnici.

Čo so živým vianočným stromčekom po Vianociach?

Živý stromček má po sviatkoch viacero možností ekologického využitia. Mestá a obce zabezpečujú organizované zbery, pri ktorých sú stromčeky kompostované alebo inak spracované. V rodinných domoch sa dajú skompostovať, rozdrviť na mulč alebo využiť čečinu ako zimnú ochranu rastlín. Drevo z kmeňa posluží na dekorácie, či do záhrady. V niektorých prípadoch možno stromček ponechať zveri pri krmných miestach, musí však byť úplne a dôkladne odzdobený.

AKÉ TRADÍCIE A HODNOTY PESTUJÚ POČAS VIANOC V RODINÁCH ŠTUDENTI DETSKEJ LESNÍCKEJ UNIVERZITY 2025/2026?

V rámci 3. odbornej prednášky Detskej lesníckej univerzity 2025/2026 bol študentom predstavený najkrajší produkt hospodárenia v lese a to **živý vianočný stromček**. Študenti sa dozvedeli zaujímavosti o jedli bielej, smreku obyčajnom a borovici obyčajnej a v programe lesnej pedagogiky si vyrobili drevené svietniky, medové ozdoby a sviečky. Študentov sme sa aj opýtali, aké tradície a hodnoty pestujú oni počas Vianoc so svojimi rodinami. Tu sú niektoré odpovede:

- „Počas adventu si spoločne čítame príbehy s otázkami na myslenie, o ktorých sa večer rozprávame.“
- „Spoločne pečieme koláče, perníky, medovníky.“
- „U nás doma máme tradičné Vianoce: s kapustnicou, šalátom a rybou.“

- „Ja mám na Štedrý deň meniny, lebo som Evka, a darčeky dostávam už od obeda.“
- „My sa doma na Štedrý deň umývame v studenej vode, do ktorej sme predtým vhodili mince, aby sme celý rok boli bohatí a zdraví.“
- „My máme na Štedrý deň dve večere, jednu už o jednej a druhú so starými rodičmi o šiestej večer.“
- „Po večeri na Štedrý deň chodíme do kostola.“
- „Mamka s otcom dávajú pod obrus mincu alebo rybie šupiny.“
- „Po večeri zapalujeme prskavky a čakáme na Ježiška.“
- „Ako rodina spoločne zdobíme vianočný stromček – jedličku, ktorú domov prinesie ocko.“

ODPOČET AKTIVÍT LESNEJ PEDAGOGIKY

Milí lesní pedagógovia, blíži sa nám záver kalendárneho roka a s ním aj **odpočtovanie aktivít lesnej pedagogiky (nezabudnite!)**. Ako to bolo s lesnou pedagogikou v roku 2025 na Národnom lesníckom centre?

Uvádzame pár údajov:

V roku 2025 mala lesná pedagogika veľmi silný a zároveň pestrý rok. Podľa odpočtu aktivít sa podarilo zrealizovať **87 aktivít** s celkovou účasťou približne **5 699 osôb**. Vysoké bolo **zastúpenie lesných vychádzok (28 realizácií) a workshopov (33 realizácií)**. Najsilnejším mesiacom bol **apríl**, ktorý síce priniesol **10 aktivít**, no až **3 496 účastníkov** – hlavne vďaka veľkým hromadným podujatiam. Z pohľadu intenzity realizácie viedol **máj s 20 aktivitami** (spolu **653 účastníkov**). Tematicky dominovali okruhy, ktoré ľudí k lesu prirodzene priťahujú: najčastejšie bolo **zastúpené prírodné prostredie (26 aktivít)** a v tesnom závесе tematické oblasti ako sú **história, kultúra a literatúra (23 aktivít)**. Dôležitou súčasťou bola aj odborná téma **pestovania lesa a dendrológie (10 aktivít)**. Celkovo odpočet ukazuje vyváženú kombináciu stabilnej práce v teréne a strategických veľkých podujatí – s jasným výsledkom: **vysoký zásah, dobrá tematická šírka a silná viditeľnosť lesnej pedagogiky v praxi**.

STRETNUTIE PRIAZNIVCOV ENVIRONMENTÁLNEJ VÝCHOVY, VZDELÁVANIA A OSVETY (EVVO)

Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP) v rámci národného projektu **LIFE - Zlepšenie implementácie programov na zlepšenie kvality ovzdušia na Slovensku** (Znečistenie ovzdušia - Kvalita ovzdušia – populair.sk) realizovala aj 27. ročník festivalu environmentálnej výchovy – **ŠIŠKA**. Na pôde Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici sa tak koncom novembra stretlo asi 50 priaznivcov EVVO. Program stretnutia bol zameraný na tému **ovzdušia** a viackrát počas neho zaznela pre prezentujúcich otázka „Čo je pre vás „vzduchom“, bez ktorého neviete žiť?“ Odpovede prvých dvoch respondentov boli výstižné – **rodina a hory**.

Zaujímavými informáciami z tohto stretnutia sú:

- Kvalita ovzdušia priamo vplýva na zdravie ľudí.
- Najväčšími znečisťovateľmi ovzdušia sú domácnosti.
- SHMÚ prevádzkuje Národnú monitorovaciu sieť kvality ovzdušia, ktorá má 53 staníc.
- Okrem kvalitného ovzdušia je potrebné v rámci environmentálnej výchovy vytvárať aj „dobrú atmosféru“, aby sa účastníci programov cítili pozitívne.
- Na Trnavskom samosprávnom kraji majú Referát mobility, ktorý spolupracuje so strednými školami v kraji a jeho činnosť súvisí s budovaním a manažmentom informačného dopravného systému.

- ❄️ Zástupkyňa ŽIVICE/Zelenej školy prezentovala metodiku práce so školami na tému elektroodpadu a dopadu na životné prostredie.
- ❄️ Pre zníženie znečistenia ovzdušia vznikla kampaň „Do školy na bicykli“ (Kidical Mass, taktický urbanizmus) a vznikol aj pojem „bicybus“ (bike bus) – osoba (učiteľ, dobrovoľník), ktorý ráno na bicykli postupne vyzdvihuje žiakov na bicykloch a sprevádza ich do školy.
- ❄️ SAŽP vlastní niekoľko elektrobicyklov, ktoré sú určené pre zamestnancov agentúry pri presúvaní sa mestom.
- ❄️ SAŽP pre zlepšenie kvality ovzdušia pripravila kampaň s názvom „Niečo visí vo vzduchu“. Viac informácií je dostupných na: <https://www.ewobox.sk/sazp/nieco-visi-vo-vzduchu>.
- ❄️ Projekt LIFE prezentuje prostredníctvom demonštračného prívesu správny spôsob zakurovania v krboch, kachliach.

ŽENY V AGROSEKTORE

Inštitút znalostného pôdohospodárstva a inovácií v Nitre uskutočnil dňa 11. 11. 2025 seminár „Ženy v agrosectore – inšpirácia, inovácie, impakt“.

Cieľom podujatia bolo vytvoriť priestor pre **networking, vzájomné spoznávanie a budovanie komunity žien** pôsobiacich v agrosectore. Organizátori si priali, aby podujatie bolo **priateľské k rodinám**, a preto umožnili účastníčkam prísť aj so svojimi deťmi. Pre ne bol pripravený osobitný program. V rámci tohto zámeru oslovili aj Národné lesnícke centrum, Centrum transferu poznatkov a lesnej pedagogiky, aby si lesní pedagógovia pripravili aktivity **lesnej pedagogiky** a predstavili niekoľko **zaujímavých pomôcok**, ktoré prinášajú hravé a zážitkové učenie v prírode. Oceňujeme myšlienku, aby sa naša organizácia podieľala na tvorivom programe pre deti, postavenom na princípoch lesnej pedagogiky. Túto ponuku sme radi prijali — hoci sa deti nakoniec seminára nezúčastnili, čo je škoda. Napriek tomu považujeme za veľmi sympatické, že organizátori mysleli aj na **ženy – mamy** a snažili sa vytvoriť **prostredie priateľské k rodinám**.

Účastníčky si mohli spestriť seminár aj sprievodnými aktivitami – sledovaním **praženia kávy**, ochutnávkou **alternatívnych zdrojov potravín** (jedlých kvetov, hmyzu) či prezentáciou **vlastných produktov** niektorých účastníčok (džemy, produkty z arónie, víno). Zaujímavosťou bol aj popis procesu výroby cukrovinky z lipových orieškov, ktoré vraj chutou veľmi dobre pripomínajú kakaové bôby a možno aj toto je alternatíva „čokoládových“ cukrovínok do budúcnosti.

Zhrnutím seminára bolo zhodnotenie, že ženy prinášajú do agrosectora **novú energiu, perspektívu a hodnoty**. Prinášajú **iný pohľad a smer**, vytvárajú **nové podnikateľské modely, budujú značky**, podporujú **ekologické farmárčenie a regionálnosť**. S odvahou sa púšťajú **do inovácií a moderných technológií**, no zároveň zostávajú pevne späté s komunitou a pôdou, z ktorej vyrastajú. Ich práca je pretkaná **srdcom, vášňou a zodpovednosťou** – a to je cítiť v každom produkte, na každej farme, v každom príbehu.

LESNÁ PEDAGOGIKA V ZAHRANIČÍ

Ústav zemědělské ekonomiky a informací pozval v novembri dve lesné pedagogičky z Národného lesníckeho centra (NLC) na 32. pracovno-vzdelávací seminár pre lesných pedagógov. Seminár pre celkovo 90 účastníkov bol zameraný na získanie nových podnetov a prípravu zážitkových aktivít počas **Medzinárodného dňa lesov v roku 2026** s témou **LESY A EKONOMIKA**. Počas seminára boli realizované 3 odborné workshopy:

- „Les nie je zadarmo“ – úlohou účastníkov bolo metódou pojmovej mapy identifikovať všetky záujmové skupiny, ktoré využívajú ekosystémové služby a majú záujem o zvyšovanie hodnoty lesa;
- „Akú hodnotu má les?“ realizovaný Ing. Andreou Melcerovou a Ing. Evou Vakulovou (NLC) zameraný na vytváranie hodnôt lesa pre spoločnosť udržateľnou hospodárskou činnosťou lesníkov;

CENTRAL EUROPE: HEALTHY FOREST REGIONS (ďalej HFR)

HFR je medzinárodný projekt 9 partnerov zo 6 krajín zameraný na podporu regionálneho rozvoja trvalodržateľných lesných ekosystémov pre ľudský blahobyt, poznávanie systémov kompenzácií za vybrané ekosystémové služby a rozvoj operatívnych rámcov pre zabezpečenie funkcionality lesných ekosystémov vo vybraných zdravých lesných regiónoch. V novembri sa konala v Slovinsku záverečná konferencia projektu HFR, počas ktorej boli predstavené výstupy jednotlivých pracovných balíkov.

Z pohľadu lesnej pedagogiky je zaujímavý pracovný balík WP1, ktorý hľadal riešenia na otázky, ako komunikovať hodnoty lesov a ako môžeme my prispieť k zdravému lesnému regiónu (aj keď každý región je iný – má rôzne podmienky a potreby). Partneri vytvorili interpretačné plány, lesné učebne, lesných strážcov, vzdelávacie balíčky, turistické ponuky.

Niektoré z nich budú dostupné v anglickom jazyku na web stránke [Forestpedagogs – Environmental education](#).

LES JE MIESTOM MNOHÝCH MOŽNOSTÍ – MODELOVÉ RIEŠENIE PREKVAPIVEJ SITUÁCIE V LESNEJ PEDAGOGIKE

Každý z nás to určite pozná – pripravíme si program lesnej pedagogiky takmer na minútu vrátane pomôcok a pri realizácii sa zrazu vyskytne niečo, čo sme nepredvídali a trochu nás to zaskočilo. Čo teraz? Nastáva plán B.

Svoje skúsenosti s podobnou situáciou a jej riešenie s nami zdieľala lesná pedagogička **Barbora Kubištová z Národného lesníckeho inštitútu Brandýs nad Labem v Českej republike**, ktorá bola hosťom na Sympóziu LP v Palárikove:

- „Hlasy vtákov“ – workshop zameraný na poznávanie rôznych druhov vtákov cez ich hlasový prejav, imitácia hlasov vtákov a kreatívne aktivity.

Program pokračoval bazárom aktivít „Lespedi lespedúm“, NLC prezentovalo drevené didaktické pomôcky s témou ekonomika v lese.

Zaujal i program s názvom „Pojďme s vlky výti“ zameraný na poznávanie vlka dravého, jeho spôsobu života, špecifiká správania a spolunažívania s človekom. V rámci programu mali účastníci možnosť zažiť tvorbu hierarchie vo vlčej svorke, pachovú identifikáciu vlčích teritórií a pohyb vlčej svorky, poznávanie trusu vlka a zážitkovú simuláciu lovu koristi vo vlčej svorke. Českí lesní pedagógovia sa zaujímali o systém fungovania a podpory lesnej pedagogiky na Slovensku. Rovnako prejavili záujem o zdieľanie metodík programov a inšpirácií na ďalšie aktivity lesnej pedagogiky.

Metodický materiál "Učíme o lese v lese" vytvorený chorváckym partnerom - NP Paklenic

„Dopoledne na lesní pedagogice začalo zcela podle plánu – počasí nám přálo, pomůcky byly připravené a pedagogové se těšili na příchod dětí. Všechno se zdálo být v pořádku, dokud z autobusu nevystoupilo dvakrát více dětí, než se počítalo. Ukázalo se, že došlo k chybě v komunikaci a na program dorazila skupina dětí navíc.“

Počáteční údiv a lehká panika rychle opadly, a tým pedagogů zareagoval s klidem a úsměvem. **Les je přece místo mnoha možností**, které se dá využít jako improvizovaná učebna pro dvojnásobný počet malých badatelů. Aktivity byly upraveny tak, aby se všechny děti zapojily.

Přestože to znamenalo organizační výzvu, celé dopoledne proběhlo v přátelské atmosféře. Děti si odnesly nejen nové znalosti, ale i zkušenost, že i z neplánované situace může vzniknout něco krásného – pokud se k ní přistoupí s otevřeností a spoluprací.“

TIP NA AKTIVITU

Názov aktivity: POPLETENÉ PRIEZVISKÁ

Cieľ aktivity: vzájomne sa zoznámiť a/alebo rozdeliť do skupín

Cieľová skupina: II. stupeň ZŠ, stredoškóoláci, dospelí, rodiny

Pomôcky: kartičky/lístočky s priezviskami, ktoré sú si foneticky podobné, počet kartičiek sa rovná počtu účastníkov aktivity; príklad podobne znejúcich priezvisk – Kováč, Kovacs, Govač, Kowadz,... alebo Medveď, Metveť, Mädvět,... Líška, Lyška, Lýska, Liská, ...)

Popis aktivity: Lesný pedagóg si dopredu pripraví kartičky s podobne znejúcimi priezviskami, ktoré v závere aktivity reprezentujú jednotlivé rodiny. Na začiatku hry uvedie pravidlá. Každý účastník si vylosuje jednu kartičku – poskladaný lístok s priezviskom, nepozrie sa naň. Následne sa každý vzdiali cca 20 krokov od svojej východiskovej polohy akýmkoľvek smerom. Potom si prečíta svoje priezvisko a vyberie sa k najbližšiemu účastníkovi, s ktorým sa zoznámi – uvedie svoje skutočné krstné meno a pridá priezvisko z kartičky. Druhý účastník uvedie svoje meno a tiež priezvisko zo svojej kartičky. Na základe sluchovej zhody rozhodnú, či sú rodina alebo nie (kartičky s priezviskami si nesmú ukázať). Ak áno, hľadajú ďalších členov svojej rodiny už spolu. Ak nie, každý sa vyberie iným smerom a hľadá ďalej. Každý účastník sa musí začleniť do rodiny s prislúchajúcim priezviskom. Ak už všetci účastníci aktivity našli svoju rodinu, môžu si vzájomne odkontrolovať aj písomnú podobu svojho priezviska. Ak sa stane, že niekto nesprávne sluchom vyhodnotil príslušnosť k svojej rodine, musí hľadať znovu. Následne v rodine si určia jednotlivé roly – mama, otec, brat,

NOVÁ POMÔCKA LESNEJ PEDAGOGIKY

Pomôcka je využiteľná pri aktivitách lesnej pedagogiky pre žiakov 2. stupňa základných škôl, napríklad aj v predmetoch matematika, biológia, technika, a iných.

Pomôcka zložená z priemerky do vrečka a dreveného výškomera môže predstaviť pracovný nástroj lesníka a prepája matematické operácie (výpočet objemu telesa) do praktickej zručnosti.

Praktická priemerka do vrečka je 160 cm textilný meter, kde okrem klasickej stupnici po 1 cm, je natlačený aj priamo prepočet na meranie priemeru kmeňa. Kmeň stromu sa meria vo výške cca 1,3 m („prsná výška“). Hodnota sa zapisuje v hrúbkových stupňoch.

Drevený Christenov výškomer slúži pre meranie výšky stromu. Ide o tradičný spôsob merania, no pre aktivity lesnej pedagogiky

sestra, bratranec a pod. Hlava rodiny predstaví všetkých členov svojej rodiny ostatným rodinám, plus môže pridať aj ďalšie informácie o členoch, ktoré sa dozvedel počas trvania aktivity. Lesný pedagóg sa na záver aktivity môže opýtať, či v pomenovaní niektorých priezvisk zachytili aj časti prírody.

Vytvorenie jednotlivých rodín môže slúžiť ako rozdelenie do skupín pre ďalšie aktivity. Príklad kartičiek s „popletenými priezviskami“:

Rodina s priezviskom LÍŠKA	Rodina s priezviskom LÝSKA	Rodina s priezviskom LYŽKA
Rodina s priezviskom LISKÁ	Rodina s priezviskom LIESKA	Rodina s priezviskom LIEŽKA

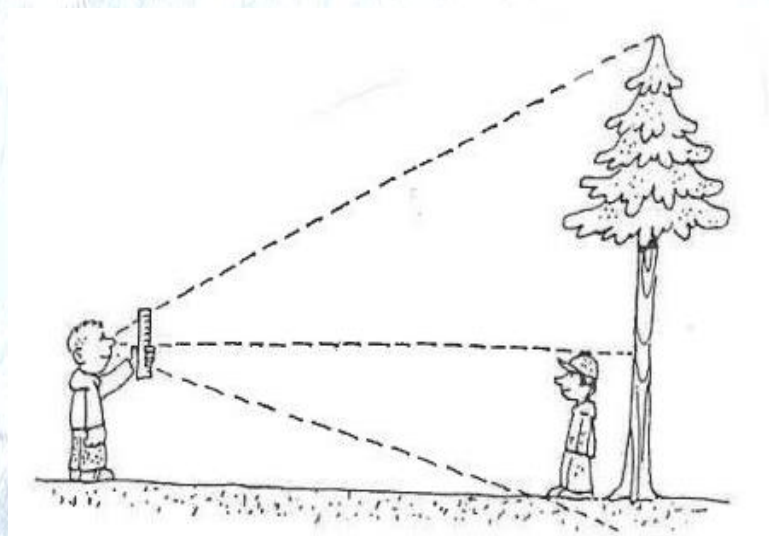

vhodný hlavne z dôvodu rozšírenia matematických zručností. Výškomer funguje na princípe podobnosti trojuholníkov.

Postup využitia pomôcky:

1. Pomocou morfológických znakov identifikuj o aký druh dreviny sa jedná.
2. Zmeraj hrúbku stromu pomocou textilnej priemerky „do vrečka“ vo výške 1,3 m (v prsnej výške). Na bielej stupnici „Priemer“ odčítaj nameraný údaj.
3. Zmeraj výšku stromu pomocou Christenovho výškomera. K meraniu je potrebné mať aj skladaciu dvojmetrovú tyč alebo požiadaj o pomoc dospelého človeka, aby sa postavil ku stromu v smere svojho merania. Uchop výškomer do ľavej ruky, stupnicou výškomera k očiam. Ustupuj od stromu pokiaľ sa do priezoru výškomera nedostane celý strom od päty po vrchol stromu. Pozri jedným okom na stupnicu výškomera a tam kde končí vrchol dvojmetrovej tyče, alebo temeno hlavy človeka pri strome, odčítaj údaj z výškomera. Jedná sa o približnú výšku stromu (pre aktivitu LP je daný údaj dostačujúci). Ak strom rastie v náročnom teréne, meraj ho po vrstevnici.

4. Pomocou **objemových tabuliek** (nájdeš aj online) pre danú drevinu zistíš, koľko kubíkov dreva má meraný strom, a to použitím alebo zadáním údaje odmeraného priemeru kmeňa a nameranej výšky stromu.

TIP NA ZIMNÚ LESNÚ VYCHÁDZKU – CHODNÍK PARADAJS

Medzi miestnymi obyvateľmi Banskej Štiavnice a blízkeho okolia je obľúbený nenáročný chodník, vhodný pre rodiny s deťmi pod zaužívaným názvom „Chodník Červená studňa“. Reálne však ide o **Náučný chodník (NCH) Paradajs**, ktorý začína aj končí 300 m južne od sedla Červená studňa a dostanete sa sem po červenej turistickej značke. Na začiatku NCH, ktorý má dĺžku cca 11 km, sa nachádza parkovisko a aj pôvodný tajch s rovnakým názvom. NCH v priebehu jari, leta a jesene je cieľom turistických a cyklistických vychádzok a **v zime je obľúbeným cieľom sánkarov, lyžiarov bežeckého lyžovania a korčuliarov**. Občerstviť sa je možné v priestoroch bývalej horárne – bufete Hájovňa priamo oproti tajchu, v ktorom sa konajú aj rôzne workshopy, koncerty a kultúrne podujatia.

Z tajchu Červená studňa sa dostanete k viacerým zaujímavým miestam tohto NCH, ktoré stoja za zmienku ako napr. **Predné Rosniarky**, nachádzajúce sa na hrebeni medzi vrchmi Paradajs a Tanád. **Predstavujú jedno z najkrajších výhľadových miest a sú charakteristické kamennými blokmi – menhirmi**, ktoré vzdialene pripomínajú Stonehenge. Na vrchole Paradajs narazíte na vrcholový kríž a dve lavičky, ďalej sa po hrebeni môžete vybrať na zaujímavý vrchol Tanád.

Zdroj: <https://supervulkanstianica.sk/korculovanie-a-hokej-na-tajchoch/>

Zdroj: <https://supervulkanstianica.sk/kamenne-piliere-menhiry/>

MEDOVNÍČKY OD MAMIČKY

Vôňa medovníkov neodmysliteľne patrí k Vianociam a tieto drobné koláčiky by nemali chýbať na žiadnom vianočnom stole. Ponúkame Vám overený recept na chutné a mäkké medovníčky, ktoré s láskou pre celú rodinu pečie aj 91-ročná mamička našej kolegyne Dášky.

Potrebujeme: 1 kg múky T650, 20 g sódy bikarbóny, 500 g medu, 250 g kryštáľového cukru, 250 ml vody, 150 g tuku, 2 vajcia, 2 hrste mletých vlašských orechov, 1 kávovú lyžičku perníkového korenia, pomarančovú kôru, citrónovú kôru.

Postup: Do hrnca dáme rozpustiť med, pridáme cukor, vodu, korenie, tuk, postrúhané kôry z pomaranča a citróna, orechy. Necháme zovrieť a za stáleho miešania pridáme do zmesi 900 g preosiatej múky, vypracujeme hladké cesto. Do mierne vychladnutého cesta pridáme 2 vajcia – premiesime a pridáme zvyšných 100 g múky zmiešanú so sódou bikarbónou. Vypracujeme cesto a necháme ho odpočívať v chlade minimálne 24 hodín zabalené vo fólii.

Pred pečením cesto premiesime po čiastkach, vyvaľkáme plát na hrúbku 0,5 cm a vykrajujeme rôzne tvary medovníčkov, ktoré ukladáme na plech, ozdobíme orechmi alebo mandľami, potrieme vajíčkom (vymiešané s 1 lyžicou vody) a pečieme na 180 stupňov niekoľko minút do zlatohneda. Po upečení medovníčky ešte raz potrieme vajíčkom.

Veríme, že vlastnoručne upečené medovníčky obohatia Váš vianočný stôl a prinesú sviatočnú pohodu pre celú rodinu. Dobrú chuť!

Milí lesní pedagógovia,

doprajte si **pokojnú chvíľu so svojimi rodinami**, aby ste načerpali nové sily a nechali odpočívať telo aj myseľ. Nech Vám nadchádzajúce sviatky **prinesú pokoj do duše, radosť do srdca a svetlo do každodenných krokov**. Nech nový rok naplní Vaše dni **inšpiráciou, tvorivosťou, zapálením a motiváciou**, aby ste aj naďalej rozdávali radosť z lesa, prírody a poznania.

ĎAKUJEME, že vďaka lesnej pedagogike – svojou prácou, príkladom a prítomnosťou pomáhate ostatným objavovať krásu prírody a zázrak spojenia človeka s lesom.

*Krásne a pokojné Vianoce, pevné zdravie a šťastný nový rok 2026 vám prajú
editori časopisu Listy lesnej pedagogiky!*

Novoročný vinš

V tichu lesa, keď sneh šepká,
stromy stoja v bielych čepcoch,
vietor v korunách, srst' zveri hebká,
hrá tichý pochod o lesných umelcoch.

Pod snehovou perinou spí všetko zrazu,
srnka stopu v snehu zanechá,
vták sa prikryje krídlom z mrazu,
a liška ticho korisť vyňuchá.

Les dýcha pomaly, v pokoji,
život v ňom nezhasol – len spí.
Len lesník vie, že v tejto chvíli
všetko žije – hoci mlčí.

On kráča známym chodníčkom,
sneh mu spieva pod nohami,
pozdraví strom i drozda tichým
pohľadom plným úcty k zemi.

Lesník vie, že les aj v zime dýcha,
že každá vločka má svoj zmysel,
a že i človek, keď sa stíši,
nájde pokoj v srdci, čistú myseľ.

Tak nech Vianoce vám prinesú
ten pokoj, čo má les zimný,
nech zdravie, šťastie, rodinné teplo
vám sprevádza úsmev úprimný.

Nech v srdci horí plameň v tichu,
čo hreje, no nepáli – len žiari.
Nech v každom kroku, v každom dychu
znejú piesňou vďaka všetky lesné dary.

Mariana Vybošťáková